Carifiti: grafitti en penseel trekken op tegen Aids/HIV

Kunst

Door Drees Koren

In een Rotterdamse coffeeshop vertellen Vanessa en Elijah over hun drijfveren en hun werk. Ruim twee maanden zijn ze bezig geweest met het project. Vrijwillig, dat mag duidelijk zijn. Materieel gezien levert het geen van de kunstenaars iets op. Toch waren zowel Elijah als Vanessa direct enthousiast over het initiatief van de stichting UBehave: "Natuurlijk omdat het voor een heel goed doel is", zegt Vanessa. "Maar zeker ook omdat het te maken heeft met de Caribbean". "We zijn als ondersteuning", vult Elijah aan, "voor mensen die niet zelf de mogelijkheid hebben verandering te brengen in hun leven." Het is voor hen beiden niet de eerste keer dat ze voor een goed doel schilderen,

Voor het Carifiti-project van Stichting UBehave hebben de kunstenaars Vanessa Paulina uit Aruba en Ras Elijah Nicolesh uit Curaçao een bijzonder samenwerkingsverband gesloten. Met moderne graffiti-artiesten creëerden zij twee levensgrote kunstwerken, waarin hun traditionele stijl wordt gecombineerd met de streetwise aanpak van hun 'tegenspelers'. Op 1 december worden de doeken geveild in het Centrum voor Beeldende Kunst, het CBK te Rotterdam. De opbrengsten gaan naar Het Parelhuis, een opvang voor jonge kinderen met Aids/HIV in Suriname.

maar deze vorm is wel uniek. "Kunstenaars zijn bij elkaar gebracht, met verschillende *backgrounds* en *styles*," aldus Elijah. Vanessa kende al enkele van de grafitti-artiesten 'van de straat', maar het samenwerken met hen was een primeur. "Dat was niet makkelijk. Je hebt natuurlijk te maken met verschillende hoofden en ego's en dat kan best botsen, vooral bij kunstenaars". Ze heeft dit opgelost door het kunstwerk in stukken te delen, zodat iedereen een gedeelte thuis kon doen. Later realiseert ze zich plotseling dat de samenwerking voor haar ook waardevol is geweest: "Ik heb wél van de graffiti-jongens leren spuiten," merkt ze op. "En zij hebben weer dingen van mij overgenomen." Bedoeling was dat de verschillende *styles* zouden samensmelten. Vanessa vindt het eindproduct van haar eigen werk geen samensmelting, maar zou het eerder een puzzel noemen. "Het concept is één idee, maar er zijn verschillende wegen die naar Rome leiden", vindt Elijah. "Het uiteindelijke doel is toch dat de mensen in hun buidel zullen tasten voor de kinderen in Suriname". "Dat is waar," beaamt Vanessa. "Soms leek het wel of dat doel werd vergeten, maar het was voor ons toch de drijfveer om verder te gaan."

Opdracht was een kunstwerk te maken met het thema Aids/HIV. Alvorens aan het werk te gaan, verdiepte Vanessa zich in het onderwerp door er over te lezen in de bibliotheek. De benauwdheid is van haar gezicht af te lezen als ze zegt: "Het was eigenlijk best shockerend. Je weet dat het (Aids/HIV, red.) bestaat, maar het blijft toch een 'ver van je bed show'. Nu kwam het wel heel dichtbij en dat heeft echt iets met me gedaan. Ik ben begonnen de kindertjes te tekenen. Dat was vreemd, want meestal denk je bij kinderen aan positieve, leuke dingen. Ik zat op dat moment in een dipje en, heel gek, dat heeft best geholpen, ik kreeg er inspiratie door. Ik ben blij dat ik door heb gezet. Het is ten slotte voor een goed doel."

KIPPEN

Het eindresultaat zijn twee grote kunstwerken, die momenteel worden geëxposeerd in lifestylestore Mixtbaby in Rotterdam. Elijah maakte samen met Reinier van Velzen K.I.P., wat staat voor *Killing Innocent People*. Het werk van Vanessa Paulina, Aniel Mohanlal en Reno Torregrosa wordt veelbetekenend *The Kiss of Death* genoemd. De reacties van publiek en media zijn laaiend enthousiast, maar wat vinden de kunstenaars zelf van het eindresultaat?

"In het begin moest ik eerlijk gezegd echt wennen", bekent Vanessa. "Maar ik heb er wat afstand van genomen. En nu denk ik: 'het stáát'.

Voor Elijah was het direct duidelijk dat hij het thema kippen zou gebruiken in zijn werk. "Dat kwam spontaan". Grafitti-artiest Reinier van Velzen was het gelijk met zijn idee eens. Ook zij verdeelden het doek onder elkaar. Elijah laat het kunstwerk het liefst voor zichzelf spreken. Maar over zijn keuze voor kippen zegt hij: "De kip wordt gezien als een product van de consumptiemarkt, maar heeft ook een symbolische betekenis". Met een brede lach illustreert hij de rol van de kip als metafoor voor de mens: "Misschien zit ik nu wel te kakelen als een kip zonder kop, of ben ik een stresskip, een teringkip, een bling-blingkip". Volgens de kunstenaars zijn kippen bovendien typisch Caribische dieren. "Soms, als je op een eiland bent en je wordt 's ochtends wakker, ben je even vergeten waar je bent," mijmert Vanessa. "Maar dan hoor je de haan kraaien en je weet: ik ben thuis."

GIF

Aan de rechterkant van K.I.P. is het rijke westen uitgebeeld. "Kijk, dat is *high breed*." Elijah wijst op de sigarenrokende kippen. Op de achtergrond prijken de imposante gebouwen uit de wereld van de welvaart. Links zijn de kippen kaal geplukt. Ze dragen demonstratiebordjes met een troosteloos kerkhof als decor. "Het gaat om het contrast tussen het rijke westen en de arme derde wereld". Deze twee worden op het doek van elkaar gescheiden door een injectiespuit, omringd met twee slangen. Symbool van de geneeskunde, "maar je kunt het ook zien als gif", aldus Elijah. Hij protesteert hiermee tegen de machtige landen, die geen Aids/HIV-medicijnen faciliteren. "Het westen profiteert, haalt mineralen uit de derde wereld, maar doet niets terug. Voor mij is dat misdaad. Op het gebied van seksuele voorlichting is Aids bovendien nog steeds taboe. Hierdoor vindt er te vaak besmetting plaats."

Elijahs ogen beginnen te schitteren en hij opent een betoog tegen ongelijkheid. Vanessa grinnikt:

Vanessa Paulina

Vanessa Paulina groeide vooral op in Aruba, maar noemt zichzelf 'van alle eilanden'. Al op jonge leeftijd raakte ze in de ban van het penseel. Nachtenlang trok ze zich terug in haar eigen wereldje en schilderde ze stiekem totdat haar ogen dichtvielen. Deze slapeloze nachten wierpen hun vruchten af. Als tiener vertrok ze naar Nederland om later aan de Willem de Kooning Kunstacademie in Rotterdam te studeren.

Vanessa voelde zich niet thuis in het strakke regime van de academie. "Ik begrijp dat het belangrijk is de basistechnieken te leren, maar ik haat regels als het over kunst gaat." Ze sloot pas vriendschap met de school toen ze levende modellen mocht schilderen. Uiteindelijk haalde ze niet alleen een diploma van de kunstacademie, maar ook haar master's degree aan de modeacademie van Eindhoven. Daarnaast volgde ze Caribische geschiedenislessen aan de Rijksuniversiteit Leiden en deed ze een cursus small business. Ze werkte als freelance styliste voor Nederlandse tijdschriften zoals BLVD en Dutch, en televisieprogramma's als Westenwind en Raymann is Laat. Toch ligt haar hart bij haar schilderwerk. In het bijzonder kinderen worden vaak en graag door haar vereeuwigd, maar ook het thema schizofrenie komt regelmatig terug.

Vanessa's speelveld is de hele wereld. Dat blijkt ook uit haar curriculum vitae. Hierop staan niet alleen exposities in Nederland en 'haar Aruba', maar ook in Kaap Verdië, Senegal en de Verenigde Staten.

Ras Elijah Nicolesh en Vanessa Paulina: 'Het gaat om de kinderen'.

Ras Elijah Nicolesh

Ras Elijah Nicolesh werd in 1958 geboren op Curaçao. Daar volgde hij de kunstacademie. Hij heeft al heel wat schilderijen op zijn naam staan, maar beschildert het liefst muren. Elijah treedt daarnaast regelmatig op als percussionist en zanger van de reggaeband *Poor man friend*.

Zijn creaties kenmerken zich door bonte Caribische kleurenstellingen, maar ook menigtes en perspectief zijn terugkerende thema's. Momenteel woont hij in Nederland, waar hij zowel binnen als buiten alles schildert, 'als het maar een muur heeft'.

Ook op Curaçao nemen de kunstwerken van Elijah een prominente plaats in. Bij Iguana café en Rastacorner staat zijn artistieke handtekening op de muur, en de *alley of fame* is eveneens van zijn hand. Bij het megaproject *Kurá Hulanda* in Otrobanda schilderde hij zijn 'masterpiece': het Caribische leven van vroeger. Zo voorzag hij de nauwe straatjes van een nieuwe look en creëerde hij een uniek uitzicht voor de terrasbezoekers van het restaurant van Kuráx Hulanda.

als wapen

Het schilderij *The Kiss of Death.*

"Zo kan hij wel uren doorgaan hoor. Maar weet je wat zo goed is", vervolgt ze. "Dat hij het schilderij uitlegt. Ik had de uitleg ook nog niet gehoord". Daar heeft ze begrip voor, want zelf houdt ze er ook niet van om haar schilderijen uit te leggen. Vandaag maakt ze een uitzondering. De kunstenares herinnert zich de blauwe en rode kleuren van het glas-inloodraam in de kerk vanuit haar katholieke opvoeding. De kleuren komen vaak terug in haar werk en deze creatie is daar geen uitzondering op. Ook de vrouw is voor haar een geliefde inspiratiebron. Dit schilderij past in haar serie over schizofrenie. "Ik denk dat iedereen een beetje schizofreen is". Het thema is ook terug te vinden in het kind. Kinderen zijn lief, maar deze is dood. "De moeder geeft haar baby een innige zoen, maar je kunt er ook het vampiereffect in zien."
Vanessa vindt het werk shockerend omdat het verhaal wordt verteld van de moeder die ontdekt dat haar kindje dood is. Aan de linkerkant is de geboorte uitgebeeld en rechts is te zien hoe de moeder schrikt. "Ik heb mijn gedeelte erop genaaid. De stiksels staan ook voor het helen van wonden."
Tot 1 december hangen de twee Carifiti-creaties nog in de lifestylestore. Dan is het uur van de waarheid en zal blijken hoeveel geld ze opbrengen voor Het Parelhuis. "We gaan huizen bouwen, met bergen geld!", fantaseert Elijah. Hij ziet het liefst dat de 'stropdasjongens' in grote getalen naar de veiling komen, maar vooral grote getallen zullen betalen. "Bedragen met nulnulnulnulnul erachter!"
Er ontstaat een discussie over de hoogte van het openingsbod. Initiatiefneemster Phyllis Ebecilio oppert voorzichtig een bedrag, maar wordt direct overstemt door Vanessa: "Het zijn grote doeken, dat moet veel meer opleveren!" Ze beginnen tegen elkaar op te bieden. Wat vindt Elijah? "Ik wil miljoenen," roept hij enthousiast. Is dat het waard? "Kijk, het gaat er niet om of het doek het waard is", zegt Vanessa serieus. "Het gaat om het doel, om de kinderen."

Stichting UBehave

Stichting UBehave is in januari 2005 opgericht met de intentie creatieve projecten en evenementen te ontwikkelen. De coördinatoren Diana Stok en Phyllis Ebecilio willen vernieuwen. Phyllis: "Er is een overkill van het bestaande, maar het kan ook anders". Door traditionele kunstvormen te moderniseren, willen ze kunst herintroduceren bij de jongeren. "De huidige generatie vindt deze kunst vaak oubollig, dus nemen ze het niet over."

De traditionele Caribische kunstenaars André van Friderici, Vanessa Paulina en Ras Elijah Nicolesh werkten voor het Carifiti-project samen met de graffitikunstenaars Onno van Leeuwen, Bas de Vries, Reinier van Velzen, Aniel Mohanlal en Reno Torregrosa. Samen hebben ze een nieuwe crossculturele kunststijl ontwikkeld. Een stijl die volgens de makers uniek is voor Nederland.
Op 30 augustus zijn de drie muurvullende doeken met het thema HIV/Aids gepresenteerd. Het kunstwerk Horen, zien en zwijgen wordt gedurende drie maanden tentoongesteld in Galerie NE in Rotterdam en zowel K.I.P. als The Kiss of Death zijn die periode te bezichtigen in lifestylestore Mixtbaby, eveneens in Rotterdam.
Op 1 december worden de doeken geveild in het Centrum voor Beeldende Kunst (CBK) te Rotterdam. De gehele opbrengst van de veiling is bestemd voor Het Parelhuis, een tehuis met HIV/Aids geïnfecteerde jonge kinderen in Suriname. Phyllis: "Er is momenteel ruimte om maar twaalf kinderen op te vangen. Het huis heeft een wachtlijst van tachtig tot honderd patiëntjes. Dat is toch verschrikkelijk."
Na afloop van de veiling wordt het project voortgezet. De Cariffiti-kunstenaars zullen workshops verzorgen voor Rotterdamse jongeren, 'om hun kunstzinnige horizon te verbreden en talenten te ontwikkelen'. Maatschappelijke thema's worden op een informele manier verwerkt in deze nieuwe kunstvorm. Het kennismaken met- en begrijpen van andere culturen staat hierbij centraal.

Colofon: Eindredactie:Caroline Mauricia.- Ontwerp voorpagina: Jose Alberto.- Opmaak: Renato Garcia, Aad van Wijk, Wendela Ataliede. Drukkerij: Uitgeverij Amigoe N.V. - E-mail: napa@amigoe.com